

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

เงื่อนไขของการใช้สิทธิดำเนินการทางศาลตามกฎหมายทั้งในกลุ่ม Civil Law ทั้งในประเทศต่างๆ ในยุโรปตะวันตก หรือ Common Law ของอังกฤษหรือสหรัฐอเมริกา ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องส่วนได้เสียและคุณสมบัตินั้นเป็นให้อำนาจฟ้องคดีได้นั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทยซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 55 ว่า “เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง” จะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการนำคดีขึ้นฟ้องต่อศาลไว้เหมือนกัน คือ กรณีต้องมีเรื่องการโต้แย้งสิทธิตามกฎหมายสารบัญญัติ หรือกรณีที่จะต้องมีการใช้สิทธิทางศาล

การที่ต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ของบุคคลที่ต้องมีเงื่อนไขในการให้อำนาจฟ้องคดีไว้ เพราะหากปล่อยให้บุคคลทุกคนซึ่งมีสิทธิตามกฎหมายสารบัญญัติ (สิทธิที่มนุษย์ทุกคนได้รับโดยเท่าเทียมกัน) สามารถใช้สิทธิฟ้องคดีได้ตามอำเภอใจจะเป็นการไม่เหมาะสม เพราะจะทำให้คดีเข้าสู่ศาลมากเกินไป กฎหมายจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้อำนาจฟ้องคดีไว้ว่าเฉพาะบุคคลที่สมควรได้รับการเยียวยาโดยศาลเท่านั้นที่จะสามารถใช้สิทธิฟ้องคดีได้

หลักเกณฑ์การให้อำนาจฟ้องคดีของไทยที่กล่าวถึงในเรื่องการโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ หากพิจารณาจากความเห็นของนักกฎหมายและจากคำพิพากษาของศาลฎีกาแล้วสามารถที่จะสรุปได้ว่า

- 1) บุคคลที่ถูกโต้แย้งสิทธิได้นั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ส่วนได้เสียในเรื่องนั้น ๆ
- 2) ต้องมีการกระทำที่ชัดเจนที่เป็นการโต้แย้ง
- 3) การโต้แย้งสิทธินั้นต้องมีอยู่ในขณะฟ้องคดี

จะเห็นได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ทำนองเดียวกับเรื่องการมีส่วนได้เสียและคุณสมบัตินั่นเอง เพียงแต่คำพิพากษาศาลฎีกาส่วนใหญ่ มักจะวินิจฉัยในปัญหาว่าโจทก์ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิตามกฎหมายสารบัญญัติ และการกระทำของจำเลยเป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ซึ่งจะทำให้โจทก์มี

ส่วนได้เสียแล้วหรือยัง นอกจากนี้ นักกฎหมายไทยบางท่านก็ยังได้อธิบายหลักการตามมาตรา 55 ว่าเป็นเรื่องที่ต้องเป็นผู้มีประโยชน์ได้เสียในคดี ดังนั้นจึงอาจนำเงื่อนไขของการที่จะใช้สิทธิ ดำเนินการทางศาลตามที่ได้กล่าวถึงไว้ในที่นี้มาใช้อธิบายเปรียบเทียบได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนได้เสียตามกฎหมายหรือโดยชอบด้วยกฎหมาย ส่วนได้เสียที่เกิดขึ้นแล้วและยังคงมีอยู่ รวมทั้งเรื่อง การมีคุณสมบัติที่กฎหมายได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะด้วย ลักษณะการโต้แย้งสิทธิประเภทนี้ ก่อให้เกิดรูปแบบการฟ้องคดีที่เรียกว่า “การฟ้องคดีในลักษณะทั่วไป”

แต่ในกรณีของรูปแบบการฟ้องคดีที่เรียกว่า “การฟ้องคดีตามสิทธิที่กำหนด” ซึ่งเป็น กรณีที่กฎหมายให้อำนาจดำเนินคดีไว้โดยเฉพาะนั้น ในประเทศไทยอาศัยสิทธิฟ้องคดีประเภท ดังกล่าวตามสิทธิที่กำหนดไว้ในกฎหมายสารบัญญัติประเด็นข้อพิจารณาอยู่ตรงที่ว่า สิทธิในการ ฟ้องคดีเป็นสมควรหรือไม่ที่จะต้องถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความ เนื่องจาก แนวความคิดในการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างกฎหมายทั้งสองนี้ที่ว่า

1) สิทธิในการฟ้องคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความเป็นสิทธิอย่างหนึ่งซึ่งแยก ออกมาจากสิทธิตามกฎหมายสารบัญญัติ เป็นสิทธิที่กำหนดไว้เพื่อให้ศาลใช้เป็นหลักในการ วินิจฉัยว่าคดีนั้นสมควรได้รับการพิจารณาหรือไม่ หรือมีอำนาจฟ้องหรือไม่เท่านั้น ซึ่งเป็นคนละ เรื่องกับการพิจารณาของศาลว่าคดีนั้นมีมูลหรือไม่

2) “สาเหตุหรือมูลเหตุ” ของสิทธิในการฟ้องคดีกับสิทธิตามกฎหมายสารบัญญัตินั้นมี ที่มาหรือบ่อเกิดแตกต่างกัน โดยในขณะที่สิทธิตามกฎหมายสารบัญญัติที่มาจากนิติกรรม หรือนิติ เหตุ แต่สาเหตุที่มาของการใช้สิทธิดำเนินการทางศาลนั้นต้องค้นหาเอาจากความขัดแย้งหรือการ โต้แย้งระหว่างโจทก์และจำเลย ซึ่งเกิดขึ้นมาจากสิทธิตามกฎหมายสารบัญญัติ

การยอมรับในหลักการดังกล่าว จะทำให้เกิดแนวความคิดที่สมควรกำหนดเงื่อนไขให้ อำนาจฟ้องคดีไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความซึ่งครอบคลุมกับลักษณะการฟ้องคดีในทุก ๆ ประเภทการฟ้องคดีได้

2. ข้อเสนอแนะ

จากที่ผู้เขียนได้กล่าวมาทั้งหมด ไม่ได้เป็นการยืนยันถึงความบกพร่องของหลักการ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 55 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทยในเรื่องสิทธิในการ ฟ้องคดีประเภทที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เพราะเนื่องจากในทางปฏิบัติผู้ฟ้องคดีสามารถอ้างสิทธิ ฟ้องคดีโดยอาศัยสิทธิตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายสารบัญญัติได้อยู่แล้ว แต่ผู้เขียนพยายามที่จะ

ชี้ให้เห็นถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการใช้สิทธิดำเนินการทางศาลนั้นแตกต่างกับแนวความคิดในเรื่องสิทธิที่กำหนดไว้ในกฎหมายสารบัญญัติ การแบ่งแยกความแตกต่างในเรื่องดังกล่าวเป็นผลให้สามารถหาความหมายของคำว่า "สิทธิในการดำเนินการทางศาล" ได้ ผลดีในทางวิชาการของการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างกฎหมายทั้งสองในเรื่องสิทธิในการดำเนินการทางศาลนี้ คือ ในการค้นหาความหมายและจุดมุ่งหมายของกฎหมายทั้งสองเพื่อใช้ในการอธิบายเปรียบเทียบไม่ปะปนกัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นสำหรับในประเทศไทยแนวทางการดังกล่าวมิได้ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติขึ้นมาแต่ประการใด จึงไม่มีความจำเป็นสำหรับการแก้ไขกฎหมาย จุดมุ่งหมายของผู้เขียนเพียงต้องการนำเสนอแนวคิดในเรื่องสิทธิในการดำเนินการทางศาลของต่างประเทศว่ามีแนวความคิดอย่างไร กับศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการโต้แย้งสิทธิของไทยว่ามีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และจากการศึกษาได้ข้อสรุปว่าหลักการทั้งสองประการมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน มีแตกต่างกันอยู่บ้างในเรื่องการฟ้องคดีแทนบุคคลอื่นนามของตนเอง หรือการฟ้องคดีตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดไว้ ที่ผู้เขียนเห็นว่าสมควรที่จะถูกกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความ เพราะสิทธิในการฟ้องคดีเป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่แยกออกจากสิทธิตามกฎหมายสารบัญญัติ จึงสมควรที่จะกำหนดรับรองสิทธิดังกล่าวไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งด้วย

อีกทั้งในปัจจุบัน ลักษณะการฟ้องคดีตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด ได้มีการใช้อย่างแพร่หลายในประเทศไทย โดยเฉพาะในปัจจุบันประเทศไทยกำลังร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟ้องคดีแบบกลุ่ม (Class Action) ซึ่งต้องทำการแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอยู่แล้ว

ผู้เขียนจึงเสนอแนะว่า

1. ให้ตีความคำว่า การโต้แย้งสิทธิครอบคลุมถึงการโต้แย้งแต่ยังไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น แต่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน หรือมีส่วนได้เสียในอนาคตที่แน่นอนด้วย
2. ให้เพิ่มเติมถ้อยคำในบทบัญญัติมาตรา 55 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งให้รองรับถึงสิทธิในการฟ้องคดีตามที่กฎหมายกำหนดด้วย เช่น ให้เพิ่มเติมถ้อยคำดังนี้ต่อท้ายบทบัญญัติเดิม "ทั้งนี้ ภายใต้บังคับกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าบุคคลใดจะเป็นผู้มีสิทธิดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียวในการดำเนินคดีเพื่อป้องกันสิทธิตามที่ได้มีการกำหนดไว้"